

Opakowania to też śmieci

Ludmiła Matusiak¹

Projekt do realizacji w klasach IV-VI szkoły podstawowej.

Przyrody uczę trzy lata (wcześniej uczyłam fizyki, chemii i biologii). Ponadto, jestem zaangażowana w szerzenie zachowań proekologicznych wśród dzieci. Może dlatego, że zdaję sobie sprawę z tego, iż dzieci, które na zajęciach mogły nauczyć się zachowań proekologicznych, mają bardzo silne, pozytywne dla środowiska oddziaływanie na rodziców. Edukacja dzieci w tym kierunku powinna odbywać się w terenie, gdyż nic nie zastąpi bezpośredniej obserwacji. W naturalnych warunkach dzieci poznają walory i dobra przyrody, poznają sposoby zachowania się oraz mieszkańców swego środowiska. Po przeprowadzonych lekcjach, wystawach, akcjach proekologicznych dzieci bardzo dobrze orientują się, czego nie należy robić.

Gdy w naszej szkole ku uciesze dzieciaków ponownie zaczął działać sklepik, na boisku pojawiło się więcej śmieci. Nie wszystkie z nich trafiają do kosza. Są to głównie opakowania po cukierkach, lodach, batonach itp. Na plakatach dzieci piszą piękne hasła, np. „Nie zaśmiecaj mnie”, „Chcę, aby Ziemia była czysta”. Dzieci wiedzą, że wszędzie są porzucone śmieci, że są „dzikie” wysypiska. Widzą, ale nie zawsze stosują się do głoszonych haseł. Te same dzieci jednocześnie noszą do szkoły makulaturę i puszki, biorąc w ten sposób udział w segregacji śmieci. W przeprowadzonej ankiecie 100% ankietowanych odpowiedziało, że lubi czyścić, niezaśmiecone środowisko mimo, że czasami je zaśmiecają. „Dlatego zadaniem naszym jest dotarcie do młodych mieszkańców i uświadomienie im, że sprawa śmieci w środowisku jest sprawą wyboru wartości, stylem życia. Śmietnik czy dzikie wysypisko nie powstaje samo, tworzą je ludzie”². Na pewno trudno jest odzwyczaić się od rzucania papierków gdziekolwiek. Doświadczenia zdobyte podczas wielu lat uczenia skłoniły mnie do zwrócenia uwagi na sprawę śmieci, bo to dotyczy naszego najbliższego „podwórka”. Dlatego powstał projekt edukacyjny „Opakowania to też śmieci”, który w całości proponuję zrealizować w ciągu roku. W mojej szkole rozpoczęłam realizację projektu 5 czerwca tego roku z okazji Światowego Dnia Ochrony Środowiska. Zakończenie planuję w tym samym dniu 2004 r.

Cele ogólne:

1. Kształtowanie u uczniów umiejętności posługiwania się mapą topograficzną najbliższej okolicy oraz prostymi przyrządami pomiarowymi.
2. Uświadomienie dzieciom wpływu różnorodnych śmieci na stan środowiska, w którym żyjemy.
3. Ukazanie wpływu codziennych czynności i zachowań w domu, szkole, miejscu zabawy na stan najbliższego środowiska.
4. Zachęcenie uczniów do śledzenia aktualnych problemów ekologicznych zawartych w pismach ekologicznych oraz przekazywanych przez radio i telewizję.

---

¹ Nauczycielka Szkoły Podstawowej Nr 2 w Nowem.

² T. Umiński; *Ekologia, środowisko, przyroda*; Warszawa 1995.

Cele operacyjne

Uczeń umie:

- zorientować mapę w terenie za pomocą kompasu,
- posługiwać się mapą topograficzną w skali .....,
- dokonać wnikliwej obserwacji krajobrazu,
- dokonać opisu i ocenić stopień zaśmiecenia najbliższej okolicy,
- dostrzegać wpływ człowieka na środowisko,
- przeprowadzić wywiad,
- wykonać proste badania i obliczenia,
- interpretować otrzymane wyniki,
- stworzyć własne informacje na temat różnych rodzajów opakowań,
- posługiwać się pojęciami: śmieci, opakowania, wysypisko, segregacja, recykling, dewastacja, rekultywacja, dzikie wysypisko śmieci, zaśmiecenie,
- krytycznie oceniać,
- zgodnie i aktywnie współpracować w zespole,
- kulturalnie dyskutować,
- zrozumieć i przestrzegać ogólnie przyjętych zasad i przepisów obowiązujących w terenie.

Projekt będzie realizowany na różnych płaszczyznach, podczas:

- I. Zajęć lekcyjnych,
- II. Konkursów organizowanych przez nauczycieli przyrody,
- III. Akcji szkolnych,
- IV. Konkursów międzyszkolnych,
- V. Badań laboratoryjnych – praca z kółkiem przyrodniczym,
- VI. Badań rynku,
- VII. Wywiadów,
- VIII. Analiz danych.

I. ZAJĘCIA LEKCYJNE

Wyniki analizy „Podstawy programowej przedmiotu przyroda”, MEN w wersji z dnia 15 lutego 1999 r.

Nr scenariusza	Temat	Treści podstawy programowej	Cele kształcenia i zamierzone osiągnięcia	Klasa
1	Ścieżką przyrodniczą po boisku szkolnym	4. Opis miejsca zamieszkania (formy terenu, skały, gleba, roślinność). 6. Orientacja w terenie.....	Obserwowanie przyrodniczych składników środowiska i ich opis. Gromadzenie i integrowanie wiedzy koniecznej do opisywania zjawisk przyrody. Posługiwanie się prostymi przyrządami w terenie.	V

2	Gdzie trafiają nasze śmieci?	18. Wpływ człowieka na środowisko przyrodnicze.	Rozwijanie wrażliwości na problemy środowiska. Wskazywanie pozytywnych i negatywnych aspektów ingerencji człowieka w środowisko.	IV
3	Skutki nieprzemyślanej działalności człowieka.	18. Wpływ człowieka na środowisko przyrodnicze. 19. Wpływ środowiska na zdrowie człowieka.	Wyrobienie poczucia odpowiedzialności za środowisko.	IV
4	Odpadów wciąż przybywa.	18. Wpływ człowieka na środowisko przyrodnicze.	Poznanie współzależności człowieka i środowiska. Dostrzeganie wpływu działalności człowieka na środowisko przyrodnicze.	V
5	Recykling szansą na zmniejszenie ilości śmieci w środowisku.	18. Wpływ człowieka na środowisko przyrodnicze.	Wyrobienie poczucia odpowiedzialności za środowisko.	VI

Lekcje 1 i 2 przeprowadzone zostaną w terenie, natomiast lekcje 3, 4 i 5 w pracowni. W klasie VI problem recyklingu omówimy podczas lekcji wychowawczej, a nie w terenie, gdyż uczniowie skorzystają z doświadczeń i obserwacji wykonywanych wcześniej. Scenariusze napisano w oparciu o *Podstawę programową przedmiotu przyroda* i *Programu nauczania WSiP, DKW-4014-39/99* oraz *Podstawę programową z zakresu edukacji ekologicznej*.

II. KONKURSY ORGANIZOWANE PRZEZ NAUCZYCIELI PRZYRODY

1. Szkolny konkurs ekologiczny „PRZYRODA I KRAJOBRAZ DOLINY DOLNEJ WISŁY”.

2. Konkursy plastyczne:

- „Nie spalaj śmieci”
  - „Nie wypalaj traw”
  - „Nie zaśmiecaj mnie” – organizowany we wrześniu podczas akcji „Sprzątanie Świata” lub z okazji Święta Ziemi.
- } realizacja wiosną

Konkursy plastyczne organizowane są od kilku lat. Wszystkie prace brały udział w wystawie pokonkursowej, a autorzy najlepszych prac otrzymali dyplomy i drobne upominki. Wręczanie nagród odbywa się uroczystie podczas apeli szkolnych. Podobnie może wyglądać konkurs na wiersz propagujący czyste, niezaśmiecone środowisko.

Konkurs plastyczny z okazji „Święta Ziemi”

Przygotowanie konkursów plastycznych:

- ogłoszenie konkursu i podanie regulaminu,
- podanie składu komisji,
- ocena prac,
- zorganizowanie wystawy pokonkursowej
- wręczenie dyplomów i nagród.

Zadania przeznaczone dla jednego ucznia, chociaż czasami pracę plastyczną może wykonać zespół uczniów.

III. AKCJE SZKOLNE

1. Akcja „Sprzątanie Świata” organizowana przez Sekcję Porządkową działającą w SP Nr 2 w Nowem.

Klasa VIb wraz z wychowawcą L. Matusiak IX 2002 r.

Organizacja akcji:

- każda klasa ma przydzielony teren,
- dzieci otrzymują rękawiczki i torby na śmieci,
- po oczyszczeniu terenu dzieci wypełniają karteczkę.

Klasa	Liczba worków			
Data	papier	plastik	szkło	inne .....

Worki zostaną złożone przy pobliskich śmietnikach i następnie wywiezione przez Przedsiębiorstwo Usług Miejskich na gminne wysypisko w Milewie.

Samochód przywożący śmieci

2. Zbiórka makulatury i puszek organizowana przez Sekcję Gospodarczą działającą w SP Nr 2 w Nowem.

Przebieg akcji:

- ogłoszenie rozpoczęcia zbiórki (IX),
- każdego miesiąca klasy zapoznają się z wynikami akcji,
- w maju zakończenie akcji – wręczenie dyplomów.

Zadania dla całej klasy i pojedynczego ucznia.

3. Wystawa różnych opakowań pod hasłem „Opakowania to też śmieci” zorganizowana przez kółko przyrodnicze „Młody strażnik przyrody”. Pierwsza wystawa odbyła się 5.06.2003r. z okazji Światowego Dnia Ochrony Środowiska.

Przebieg wystawy

- pogadanka
  - dyskusja
  - przeprowadzenie ankiety
- } nauczyciel przyrody i uczniowie

Wystawę oglądały i dyskutowały na jej temat dzieci z siedmiu klas (IV-VI). Ankietę wypełniło 100 uczniów.

IV. KONKURSY MIĘDZYSZKOLNE

Konkurs Regionalna Agenda 21 jest internetowym konkursem z zakresu wiedzy ekologicznej, zorganizowanym przez Liceum Ogólnokształcące w Nowem. Grupa uczniów z klasy IVc (ekologiczna siódemka) wzięła udział w konkursie trwającym od 19.09.2001 r. do 31.05.2002 roku. Jeden z etapów dotyczył odpadów. Zajęliśmy pierwsze miejsce. Były zadania dla zespołów i dla pojedynczego ucznia. Dzieci wykonały zadania i po weryfikacji przez opiekuna – nauczyciela przyrody przesyłałyśmy drogą elektroniczną odpowiedzi.

Przebieg konkursu:

- otrzymaliśmy pisemną informację o konkursie,
- wyraziliśmy zgodę na przystąpienie do konkursu,
- założyliśmy adres poczty elektronicznej,
- wykonywaliśmy zadania konkursowe,
- uroczyste ogłoszenie wyników – spotkanie zespołów z wszystkich szkół biorących udział w konkursie.

V. BADANIA LABORATORYJNE – PRACA Z KÓŁKIEM PRZYRODNICZYM

Zadanie 1. Porównaj masę opakowania szklanego i plastikowego.

Ważenie 1 litra wody w różnych opakowaniach.

Opakowania szklane

w a d y	z a l e t y

Opakowania plastikowe

w a d y	z a l e t y

Wnioski:

.....
 .....

VI. BADANIE RYNKU

Poznajemy różne rodzaje opakowań, porównujemy koszty opakowań (np. dodatki do bukietów kwiatów).

Zadania dla grupy uczniów lub pojedynczego ucznia.

VII. WYWIADY

Spotkanie z prezesem Przedsiębiorstwa Usług Miejskich i z prezesem stowarzyszenia „Straż Ochrony Przyrody”. Przeprowadzamy wywiady dotyczące śmieci w naszej gminie.

VIII. ANALIZA DANYCH

Przedstawienie danych w „Gazecie Szkolnej” V/VI 2004 r.

Załączniki

ANKIETA EWALUACYJNA KONKURSU „Przyroda regionu i ochrona środowiska”

*Drogi Uczniu-uczestniku konkursu,
proszę o wypełnienie ankiety, która pozwoli zorientować się, co sądzisz o sposobie przeprowadzenia konkursu. Twoje odpowiedzi i opinie pozwolą na dokonanie ewentualnych zmian w organizacji konkursu.*

1. Chętnie uczestniczę we wszystkich możliwych konkursach:
  - a) tak,
  - b) nie.

2. Moim zdaniem wszelkie konkursy dotyczące ochrony środowiska są potrzebne:
  - a) tak,
  - b) nie.

3. Według mnie konkurs przyrodniczy jest dobrze przeprowadzony:
  - a) zdecydowanie nie,
  - b) raczej nie,
  - c) raczej tak,
  - d) zdecydowanie tak,
  - e) nie mam zdania.

4. Regulamin konkursu jest jasno przedstawiony:
  - a) zdecydowanie nie,
  - b) raczej nie,
  - c) raczej tak,
  - d) zdecydowanie tak,
  - e) nie mam zdania.

5. Sposób oceniania jest sprawiedliwy:
  - a) zdecydowanie nie,
  - b) raczej nie,
  - c) raczej tak,
  - d) zdecydowanie tak,
  - e) nie mam zdania.

6. W zadaniach konkursowych powinny być zadania praktyczne:
  - a) tak,
  - b) nie.
7. Biorę udział w konkursie, aby poszerzyć wiedzę ekologiczną:
  - a) zdecydowanie nie,
  - b) raczej nie,
  - c) raczej tak,
  - d) zdecydowanie tak,
  - e) nie mam zdania.

Wnioski: .....

Dziękuję za wypełnienie ankiety – nauczyciel przyrody

ANONIMOWA ANKIETA UCZNIOWSKA

(dotycząca szerzenia wiedzy ekologicznej w szkole)

Proszę wypełnić ankietę, która pozwoli zorientować się, czy w Twoim odczuciu przekazywanie wiedzy o naszym najbliższym środowisku oraz szerzenie proekologicznych zachowań jest wystarczające. Cenne będą również Twoje uwagi na temat projektu edukacji ekologicznej dotyczącego śmieci w naszym otoczeniu.

1. Wiem, co oznacza słowo „ekologia”
  - a) zdecydowanie nie,
  - b) raczej nie,
  - c) raczej tak,
  - d) zdecydowanie tak,
  - e) nie mam zdania.
2. Dostrzegam w swoim najbliższym otoczeniu porzucane śmieci:
  - a) zdecydowanie nie,
  - b) raczej nie,
  - c) raczej tak,
  - d) zdecydowanie tak,
  - e) nie mam zdania.
3. Idąc przez boisko szkolne lub osiedle papierki (opakowania) po cukierkach, waflach, ..., wrzucam do kosza:
  - a) tak,
  - b) nie.
4. Razi mnie widok porzucanych śmieci:
  - a) zdecydowanie nie,
  - b) raczej nie,
  - c) raczej tak,
  - d) zdecydowanie tak,
  - e) nie mam zdania.

5. Czy zwróciłeś chociaż raz uwagę koledze lub koleżance widząc, że rzuca papierki na ziemię:
  - a) tak,
  - b) nie.
6. Powinny być organizowane takie akcje, jak: „Sprzątanie świata”, „Moje podwórko jest czyste”:
  - a) zdecydowanie nie,
  - b) raczej nie,
  - c) raczej tak,
  - d) zdecydowanie tak,
  - e) nie mam zdania.
7. Idąc z klasą „czyścić” środowisko, biorę w tym czynny udział:
  - a) tak,
  - b) nie.
8. Czy według Ciebie nadal powinny być w naszej szkole konkursy plastyczne i wystawy szerzące hasła „Nie zaśmiecaj środowiska”:
  - a) zdecydowanie nie,
  - b) raczej nie,
  - c) raczej tak,
  - d) zdecydowanie tak,
  - e) nie mam zdania.
9. Konkursy przedmiotowe z przyrody poszerzają wiedzę o regionie i uczą ekologicznego zachowania:
  - a) tak,
  - b) nie,
  - c) nie mam zdania.
10. Czy bierzesz udział w konkursach o tematyce ekologicznej:
  - a) tak,
  - b) nie.
11. Apel z okazji „Święta Ziemi” propagujące czyste otoczenie są według Ciebie potrzebne:
  - a) zdecydowanie nie,
  - b) raczej nie,
  - c) raczej tak,
  - d) zdecydowanie tak,
  - e) nie mam zdania.
12. Chętnie uczestniczę w apelach o tematyce ekologicznej:
  - a) zdecydowanie nie,
  - b) raczej nie,
  - c) raczej tak,
  - d) zdecydowanie tak.

13. Lekcje z przyrody i zajęcia z edukacji ekologicznej w wystarczający sposób poruszają problemy dotyczące zaśmiecania środowiska:
- zdecydowanie tak,
  - raczej nie,
  - raczej tak,
  - zdecydowanie tak,
  - nie mam zdania.
14. Dobrze, że w naszym mieście są pojemniki do różnych rodzajów śmieci (odpadów):
- zdecydowanie tak,
  - raczej nie,
  - raczej tak,
  - zdecydowanie tak,
  - nie mam zdania.
15. Wiem, co to jest „recykling”:
- tak,
  - nie.
16. Pomagam rodzicom w segregacji opakowań, które będą wyrzucone
- tak
  - nie
17. Zajęcia w terenie dostarczają wiedzy o walorach środowiska i stanie czystości najbliższej okolicy:
- tak,
  - nie,
  - nie mam zdania.
18. Zajęcia z zagadnień ekologicznych powinny odbywać się tylko w terenie:
- zdecydowanie nie,
  - raczej nie,
  - raczej tak,
  - zdecydowanie tak,
  - nie mam zdania.

19. Moje uwagi:

.....
.....

Dziękuję za wypełnienie ankiety – nauczyciel przyrody.

REGULAMIN KONKURSU

- Do konkursu zapraszamy uczniów klas V i VI.
- Pierwszy etap konkursu odbędzie się: .....

3. Obowiązujący zakres materiału:
  - a) podręczniki szkolne z przyrody,
  - b) wydawnictwa pocztówkowe,
  - c) plansza „Parki krajobrazowe województwa kujawsko-pomorskiego”,
  - d) książka „Krajobrazy Ziemi Świeckiej”,
  - e) książka „Cztery pory roku na rowerze”,
  - f) „Dolina Dolnej Wisły” – przewodnik rowerowy.
4. Znajomość terminów:
  - ochrona przyrody i krajobrazu,
  - ochrona gatunkowa roślin i zwierząt,
  - parki narodowe i krajobrazowe,
  - rezerваты przyrody, pomniki przyrody,
  - recykling, rekultywacja,
  - skróty: LOP, SOP, OTOP, PZŁ, TMBT, TPDW.

Wszystkie materiały pomocnicze zgromadzone są w bibliotece szkolnej.

W przygotowaniu się do konkursu pomogą Wam zestawy pytań z poprzednich konkursów, które również znajdują się w bibliotece.

Zapraszamy !!!

*Organizatorzy Konkursu:
L. Matusiak, R. Świergal*

Przykładowe pytanie ze szkolnego konkursu ekologicznego „Przyroda regionu i ochrona środowiska”

21. W każdym gospodarstwie domowym produkujemy bardzo dużo śmieci. Ile worków śmieci, według Ciebie można wywieźć do lasu za jednym razem?

NOWE – widok na Wisłę (Fot. L. Matusiak)